

Priština, dana 10. oktobra 2019. godine

G. Bekim Jashari, predsednik
Opština Skenderaj

PISMO PREPORUKE

Žalba br. 256/2019

**protiv
Opštine Skenderaj**

Poštovani, g. Jashari,

Ombudsman, je u skladu sa članom 16. stav 1. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, i u skladu sa članom 10. Zakona br. 03/L-215 o uvidu u javnim dokumentima (ZUJD)¹, dana 2. aprila 2019. godine, primio žalbu gđe. Blerta Ibërdemaj, u ime Balkanske mreže istraživačkog novinarstva (BIRN), podnesenu protiv opštine Skenderaj zbog ne odgovaranja na zahteve za pristup javnim dokumentima. Žaliteljka je 23. avgusta 2018. godine e-poštom podnela zahtev za pristup na fakture zvaničnih ručkova i večera opštine Skenderaj, za period decembar 2017 - avgust 2018. Do dana kada je žaliteljka podnela žalbu u Instituciji Ombudsmena (IO) ona nije dobila odgovor.

Ombudsman se dana 25. aprila 2019. godine, obratio pismom predsedniku opštine Skenderaj, i tražio od njega informacije o radnjama koje je opština preduzela ili planira da preduzme kako bi odgovorila na zahtev podnosioca žalbe za pristup javnim dokumentima. Obzirom da Ombudsman nije dobio dogovor na ovaj dopis, dana 23. maja 2019. godine, službenica IO kontaktirala je sa službenikom za informisanje u opštini Skenderaj u vezi sa zahtevom žaliteljke za pristup javnim dokumentima, i o pismu Ombudsmena. Dana 2 jula 2019. godine, službenica IO-a je kontaktirala sa šefom kabineta predsednika opštine Skenderaj, i tom prilikom je obaveštena od njega da su upoznati sa zahtevom žaliteljke. Dana 29 jula 2019, Ombudsman se obratio ponovo predsedniku opštine Skenderaj, u vezi sa žalbom, ali nije dobio odgovor.

Polazeći od postupaka koje je preduzela Institucija Ombudsmena u vezi sa opštinom Skenderaj, i u pogledu postupanja po zahtevu podnosioca žalbe, Ombudsman ističe da Ustav Republike Kosova, u članu 41, stavu 1, definiše pravo na pristup javnim dokumentima, po kome. “*Svako lice uživa pravo pristupa javnim dokumentima.*” Dok u stavu 2, istog člana definiše se: “*Dokumenta koje poseduju javni i državni organi, su javna, osim onih kojima je*

¹ Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima je stupio na snazi dana 19 jula 2019. godine, a zahtev od žaliteljke je podnet pre stupanja na snagu novog zakona.

pristup zakonom ograničen, zbog privatnosti, poslovnih tajni ili informacija koje su klasifikovane kao poverljive.” Duh člana 41 Ustava je prosleđen takođe u članu 1, ZPJD-a, prema kojem: „Ovaj zakon garantuje svakom licu pravo, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, na pristup javnim dokumentima, proizvedenim, primljenim, držanim ili kontrolisanim od strane javnih institucija, kao i pravo na ponovnu upotrebu dokumenata javnog sektora.

Ombudsman primećuje da ne razmatranje zahteva žaliteljke od strane opštine Skenderaj osim što je u suprotnosti sa ZPJD-om, dolazi u sukob i sa Zakonom br. 05/L-031 o opštoj administrativnoj proceduri, odnosno sa principom otvorene administracije shodno članu 9 stavu 1, po kome: „Javni organi mora da deluju transparentno.“ Štaviše, nedostatak odluke u obliku propisanom zakonom takođe ukazuje na nedostatak obaveštenja stranke o pravu na žalbu, što takođe predstavlja kršenje prava na korišćenje pravnih lekova.

Ombudsman podseća da praksa Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) shodno članu 53 Ustava predstavlja osnovu za tumačenje ljudskih prava. Takođe, Ombudsman primećuje da je ESLJP u svojoj praksi u kontinuitetu procenio da „Sloboda izražavanja predstavlja jedan od osnovnih temelja demokratskog društva; na osnovu stava 2 člana 10 (EKLJP), primenjiva je ne samo za "informacije" ili "ideje" koje su primljene ili ocenjene. [...]...Ne samo što štampa ima zadatak da prenosi takve informacije i ideje: javnost takođe ima pravo da ih primi. U suprotnom, štampa ne bi mogla da igra svoju vitalnu ulogu javnog čuvara.”² Takođe u slučaju *Lingens v. Austria*, ESLJP podseća “[...].. Takvi su zahtevi pluralizma, tolerancije i širokogrudnosti bez kojeg ne postoji „demokratsko društvo“. Ovi principi su od posebnog značaja što se tiče štampe.” [...]”.³

Štaviše, Osnovni sud u Prištini (OSP), Presudom A. br. 1335/12, od 26.5.2015., usvojio je zahtev Balkanske mreže istraživačkog novinarstva (BIRN) u upravni spor protiv Kancelarije Premijera Republike Kosova, kojom je obavezao Kancelariju Premijera da odobri pristup BIRN-a u svim traženim dokumentima i informacijama.

Ombudsman u konkretnom slučaju, zaključuje da opština Skenderaj nije uspela da ispuni svoje pozitivne obaveze u vezi sa omogućavanjem, odnosno odobrenjem pristupa javnim dokumentima u saglasnosti sa zahtevom podnetim od strane žaliteljke, pravo koje je garantovano domaćim aktima i međunarodnim instrumentima.

Pravna obaveza da se sarađuje sa Institucijom Ombudsmana

Ombudsman zaključuje da opština Skenderaj osim što nije uspela da ispuni obaveze koje proizilaze iz Ustava Republike Kosova (član 41), i iz ZPJD-a, takođe nije uspela da ispuni obaveze koje proizilaze iz Ustava (član 132, stav 3) i Zakona o Ombudsmanu (član 25), na osnovu koga svi autoriteti imaju za obavezu da odgovore Ombudsmanu na njegove zahteve za sprovođenje istrage, kao i da pruže adekvatnu pomoć prema njegovom zahtevu. Odbijanje saradnje sa Ombudsmanom od strane državnog službenika, zvaničnika ili javnog organa predstavlja razlog da Ombudsman zatraži od nadležnog organa da pokrene upravni postupak, uključujući disciplinske mere, do otpuštanja sa posla ili civilne službe. U slučaju kada

² Case of Observer and Guardian V. The United Kingdom, (Application no. 13585/88, 26 November 1991. Paragraph 59 (a), (b).

³ Case of Lingens V. Austria (Application no. 9815/82), 8 July 1986, paragraph 41.).

institucija odbije da sarađuje ili interveniše u procesu istrage, Ombudsman ima pravo da zahteva od nadležnog tužilaštva da pokrene upravni postupak zbog sprečavanja obavljanja službene dužnosti.

Štaviše, Ombudsman procenjuje da svrha dobrog upravljanja tela javne administracije, između ostalog, treba da bude i stvaranje dobrih praksi, promovišući usklađenu administrativnu kulturu čiji su fokus građani, koja se uči od interakcije sa građanima i civilnim društvom.

U svrhu poboljšanja i uvažavanja prava na pristup javnim dokumentima, kao ustavno i zakonsko pravo, kako bi građani ostvarili ovo pravo kao moćno sredstvo kontrole rada vlasti, a što bi uticalo na poboljšanje rada državnih organa i povećanje transparentnosti i odgovornosti, Ombudsman, u skladu sa članom 135, stav 3 Ustava Republike Kosovo:

PREPORUČUJE

Opštini Skenderaj/Srbica

- ***Da razmotri zahtev podnosioca žalbe i da odgovori u skladu sa Zakonom br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima i relevantnim zakonodavstvom na snazi.***
- ***Da odgovori na zahteve Ombudsmana.***

U skladu sa članom 132, stav 3 Ustava Republike Kosovo („Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom“) i člana 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („Autoriteti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, [...] treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja“), ljubazno vas molimo da nas informišete o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman